

ДІДЖИТАЛ-ЕТИКЕТ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В КОНЦЕПЦІЇ НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

**Мозгова Світлана Віталіївна,
старша викладачка,
Білоцерківський інститут неперервної професійної
освіти ДЗВО «УМО» НАПН України,
MozghovaSvitlanka@gmail.com**

Вступ./Introduction. 20 роки ХХІ століття характеризуються тим, що процес цифровізації супроводжує нас всюди, в центрі даного процесу опиняється не лише виробництво, фінансова сфера, бізнес та професії. Невпинно впливає діджиталізація і на освіту. При чому, відбувається це не лише завдяки розвитку цифрових технологій, а й через пандемію Covid-19 та повномасштабне вторгнення на територію України. Відтак, найважливішою освітньою трансформацією сьогодення постає перехід із офлайн до онлайн-режиму. При трансформації освітніх програм у цифрову форму та створенні онлайн-курсів актуальним постає і вироблення певного набору правил, що дозволять зробити комфортним цифровий освітній простір та бути постійно в тренді нових освітніх технологій.

Ціль роботи./Aim. Основна мета сучасного освітянина випустити компетентного здобувача освіти, готового до життя. Сьогодні заклади освіти повинні підготувати справжнього цифрового громадянина, особу, що буде відповідати сучасному ринковій праці. На це має бути спрямована не лише державна, а й політика закладів освіти. Відтак сучасний педагогічний, науково-педагогічний працівник, що прагне до постійного професійного зростання, самовдосконалення повинен не лише опанувати норми та правила діджитал-етикету і неухильно їх дотримуватися, а й наголошувати здобувачам освіти на важливості дотримання правил комфортної цифрової взаємодії. Опанування даних норм на практиці дозволить користуватися перевагами навчання та роботи за допомогою цифрових технологій і не наражати на небезпеку та дискомфорт

себе та оточуючих. Тому вважаємо актуальним введення курсу діджитал-етикету у закладах освіти всіх рівнів, а враховуючи темпи поширення цифровізації і заглибленості молоді до віртуального світу, ця дисципліна постає актуальною як ніколи.

Матеріали та методи./Materials and methods.

У Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, як у закладі освіти, що за основною діяльністю займається підготовкою та перепідготовкою педагогічних кадрів для закладів професійної (професійно-технічної) освіти розроблено цифрове освітнє екосередовище, що розраховане не лише на працівників, а й на здобувачів освітніх послуг даного закладу. *Єдина освітньо-цифрова екосистема БІНПО* включає: LMS «Профосвіта», хмарний сервіс Microsoft Teams платформи Office 365, Школу педагогічного коучингу та її цифровий двійник – Віртуальну школу педагогічного коучингу, Консалтинговий центр, онлайн консультпункт «Новітні виробничі технології», інформаційно-аналітичний ресурс «Методична скарбничка», цифрові навчальні курси, персональні вебресурси викладачів, власний сайт БІНПО, власний Ютуб-канал тощо. Потужна цифрова екосистема не лише запущена та функціонує, а й постійно поповнюється новими рубриками та актуальними матеріалами.

Як бачимо, керівництво БІНПО не залишається осторонь світових освітніх трендів, тому у 2022 році для слухачів курсів підвищення кваліфікації: педагогічних працівників закладів професійної освіти за очною, дистанційною, очно-дистанційною, та заочною формами навчання було розроблено та запущено електронний навчальний курс «Використання норм сучасного діджитал-етикету як виклик онлайн-навчання» [4], що розрахований на 6 годин, із яких: лекції (2 год), семінарські заняття (4 год).

Актуальність даного курсу полягає в тому, що епоха змін привела до прискорення темпів опанування цифровими технологіями, проте не завжди до відповідального ставлення до норм і правил цифрового суспільства. Тому

виникла потреба в знаннях про цифрове громадянство в цілому та цифровий етикет, як важливу його складову частину. «Поняття «цифровий» трактуємо як пов'язаний із комп'ютерними технологіями. Бути «громадянином» означає належати до групи людей. Цифрові громадяни можуть використовувати технології для спілкування з іншими в інтернеті та знати, як безпечно та відповідально ним користуватися» [2].

За даними Міжнародного товариства технологій в освіті (ISTE), цифрове громадянство має дев'ять елементів: цифровий доступ, цифровий етикет, цифрова комерція, цифрові права та обов'язки, цифрова грамотність, цифрове право, цифровий зв'язок, цифрове здоров'я та благополуччя, цифрова безпека [3], проте одним з ключових, на нашу думку є саме діджитал-етикет.

Поняття *діджитал-етикет* або *цифровий етикет (Digital Ethics)*, трактують як набір правил та норм поведінки в цифровому середовищі, прийнятний для суспільства [2]. Традиційно у діджитал-етикеті виділяють: діджитал-етикет електронної пошти, позиціонування в соціальних мережах, використання месенджерів та етикет телефонних дзвінків, розподіляючи його за каналами комунікації. В нашому випадку, *канал комунікації* – це спосіб зв'язку, тобто електронна пошта, соціальні мережі, месенджери та телефонні дзвінки. Але в діджитал-етикеті, що стосується освітнього простору вважаємо за необхідне виділити 5-ий елемент та канал комунікації – цифровий етикет освітніх платформ, в якому структуровано та адаптовано загальні правила і норми діджитал-етикету саме для використання на різних освітніх платформах. Якраз такі видозміни, що приводять до доповнення та розвитку правил та понять яким системно навчається особа і закладені в концепцію освіти протягом життя.

На сьогодні розширено концепцію безперервної освіти і базується вона не лише на необхідності адаптації до змін у професійній діяльності, а й до процесу безперервного розвитку людської особистості, адже, навчаючись, ми наново сприймаємо світ і наш зв'язок з ним, розширюємо нашу здатність творити. Цифрова освіта розширює ці грані, і головним завданням діджитал-етикету

постає не обмеження когось чи чогось, не нав'язування ряду догм і правил, а лише спосіб прописати правила комфортної цифрової взаємодії.

В даному дослідженні було використано соціологічні дослідження, компаративний аналіз, методи дедукції та індукції.

Результати та обговорення./Results and discussion. В рамках вивчення ЕНК «Використання норм сучасного діджитал-етикету як виклик онлайн-навчання» у БІНПО протягом вересня-листопада 2022 року було проведено опитування 196 слухачів курсів підвищення кваліфікації для педагогів закладів професійної освіти. Питання стосувалися загальної обізнаності про діджитал-етикет загалом та практики використання норм діджитал-етикету саме в їхньому закладі освіти. 2% респондентів не змогли визначитись та дати конкретної відповіді, 2 % ніколи не чули або не звертали уваги на поняття «діджитал-етикет», 12% респондентів до знайомства з даним курсом чули, але не розуміли його значення та не використовували у практиці. 54 % – знали, розуміли, але визнавали, що дотримуються не всіх правил діджитал-етикету, і лише 30 % чітко дали визначення поняття та наголосили, що у їхніх закладах освіти робота з популяризації правил діджитал-етикету серед здобувачів освіти ведеться системно. В частині закладів освіти навіть створено власний кодекс дотримання діджитал-етикету. Проте під час виконання завдання на дошці падлет, де необхідно було розписати правила використання діджитал-етикету в закладі професійної освіти, жоден слухач курсів не зміг прописати всі правила діджитал-етикету, розмежувавши його за каналами комунікації. Під час підведення підсумків семінарських занять та заповнення рефлексійних анкет усі 100% слухачів визнали, що тема курсу є актуальною, принаймні частина матеріалів курсу була для них новою і вони змогли розкрити для себе дану тему під новим кутом. Визнали, що даний курс є практикоорієнтованим і заслуговує на впровадження в заклади освіти всіх рівнів.

Висновки./Conclusions. Отже, обираючи для себе принцип навчання впродовж життя, необхідно бути готовим до системної роботи не лише задля досягнення розвитку власних потенційних здібностей, а й адаптації до прогресу

змін у суспільстві. Тому що тенденція з цифровізації освіти сьогодні є актуальною в контексті влиття в єдиний загальноєвропейський освітній простір, де не лише курси з цифрового громадянства, а й курси з діджитал-етикету, викладаються іще з початкової школи. Відтак, наше завдання сьогодні, набувати всіх можливих компетенцій, не лише в системі формальної освіти, а й поза нею, тому що цифрова епоха демонструє наскільки швидко знання та навички стають застарілими і пристосовування, опановування нових способів викладання, задля забезпечення безперервності та ефективності навчального процесу – головне завдання освіти. Як показав досвід дистанційного навчання, дотримання норм цифрового етикету є надзвичайно актуальним для якісного проведення освітнього процесу, успішного викладання, сприймання інформації та комфортної взаємодії в рамках освітнього процесу.

Список літератури та використаних джерел:

1. Харківська А. А. Life long learning – сучасні проблеми та шляхи їх вирішення / А. А. Харківська // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. – Харків : Вид-во ХПІ, 2008. – № 9. – С. 145–151.

2. Мозгова С.В. Діджитал-етикет як важлива складова цифрового громадянства. *Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу в умовах діджиталізації суспільства*: зб. тез II Міжнародної науково-практичної конференції. (Київ, 10 листопада 2022 р.). Київ, 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/732961/>

3. Ribble, M. Essential elements of digital citizenship. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.iste.org/explore/ISTE-blog/Essential-elements-of-digital-citizenship>

4. Мозгова С.В. Використання норм сучасного діджитал-етикету як виклик онлайн-навчання. Електронний навчальний курс. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/733061/>